ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 24ης Οκτωβρίου 1996 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-329/93, C-62/95 και C-63/95,

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εκπροσωπούμενη από τον Ernst Röder, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας, και τον Michael Schütte, δικηγόρο Βερολίνου,

και

Hanseatische Industrie-Beteiligungen GmbH, με έδρα το 2800 Brême 1, Martinistrasse 34, εκπροσωπούμενη από τον Gerhard Wiedemann, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Guy Harles, 8-10, rue Mathias Hardt, 2010 Louxembourg,

και

Bremer Vulkan Verbund AG, με έδρα το 2820 Brême 70, Lindenstrasse 110, εκπροσωπούμενη από τον Hans-Jürgen Rabe, δικηγόρο Αμβούργου, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο των Turk και Prum, 13 P, avenue Guillaume, 1651 Luxembourg,

προσφεύγουσες,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τους Ben Smulders και Jürgen Grunwald, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως 93/412/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 6ης Απριλίου 1993, σχετικά με ενίσχυση που χορήγησαν η Γερμανική Κυβέρνηση στην Hibeg και η Hibeg από την Krupp GmbH στην Bremer Vulkan AG, για να διευκολυνθεί η πώληση της Krupp Atlas Elektronik GmbH από την Krupp GmbH στην Bremer Vulkan AG (ΕΕ L 185, σ. 43),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. F. Mancini, πρόεδρο τμήματος, K. N. Κακούρη (εισηγητή), και P. J. G. Kapteyn, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Γ. Κοσμάς
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 8ης Φεβρουαρίου 1996,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Μαρτίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 25 Ιουνίου 1993, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας άσκησε, δυνάμει του άρθρου 173, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή με την οποία ζητεί να ακυρωθεί η απόφαση 93/412/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 6ης Απριλίου 1993, σχετικά με ενίσχυση που χορήγησαν η Γερμανική Κυβέρνηση στην Hibeg και η Hibeg μέσω της Krupp GmbH στην Bremer Vulkan AG, για να διευκολυνθεί η πώληση της Krupp Atlas Elektronik GmbH από την Krupp GmbH στην Bremer Vulkan AG (ΕΕ L 185, σ. 43, στο εξής: προσβαλλόμενη πράξη) (υπόθεση C-329/93).

2 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 28 Ιουνίου 1993 και την 1η Ιουλίου 1993, οι εταιρίες Hanseatische Industrie-Beteiligungen GmbH (στο εξής: Hibeg) και Bremer Vulkan Verbund AG (στο εξής: BV) άσκησαν, δυνάμει του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγές που έχουν ως αντικείμενο την ακύρωση της ίδιας αποφάσεως.

3 Μετά τη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του Πρωτοδικείου δυνάμει της αποφάσεως 93/350/Ευρατόμ, ΕΚΑΧ, ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 1993, για την τροποποίηση της αποφάσεως 88/591/ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ περί ιδρύσεως Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 144, σ. 21), με διάταξη του Δικαστηρίου της 28ης Σεπτεμβρίου 1993, οι δύο τελευταίες προ-

σφυγές παραπέμθηκαν στο Πρωτοδικείο. Μετά την απέκδυση αρμοδιότητας του τελευταίου σύμφωνα με το άρθρο 47, τρίτο εδάφιο, του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, με διάταξη της 23ης Φεβρουαρίου 1995, οι προσφυγές αυτές παραπέμφθηκαν στο Δικαστήριο (υποθέσεις C-62/95 και C-63/95).

4 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 16ης Νοεμβρίου 1995, οι τρεις υποθέσεις ενώθηκαν προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 43 του Κανονισμού Διαδικασίας.

Η προσβαλλόμενη πράξη

5 Κατά την προσβαλλόμενη πράξη, στις 17 Δεκεμβρίου 1991 η Γερμανική Κυβέρνηση κοινοποίησε στην Επιτροπή τη χορηγηθείσα σε τράπεζες εγγύηση εκ μέρους του Freie Hansestadt Bremen (στο εξής: ομόσπονδο κράτος της Βρέμης) υπέρ της Hibeg, εγκατεστημένης στο ομόσπονδο αυτό κράτος.

6 Ο σκοπός της εγγυήσεως αυτής ήταν να παράσχει τη δυνατότητα στην BV, η οποία έχει την έδρα της στη Βρέμη, να εξαγοράσει από την Krupp GmbH (στο εξής: Krupp) την επιχείρηση ΚΑΕ, θυγατρική της Krupp.

7 Στις 6 Μαΐου 1992, η Επιτροπή κίνησε κατά της εγγυήσεως αυτής τη διαδικασία εξετάσεως που προβλέπει το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΟΚ, μετά το πέρας της οποίας εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη.

8 Κατά την πράξη αυτή,

προκειμένου να διαφοροποιήσει περαιτέρω τις δραστηριότητές της εκτός του τομέα των ναυπηγικών εργασιών, η BV αγόρασε από την Krupp ποσοστό 74,9 % της συμμετοχής της στο κεφάλαιο της KAE. Το συμφωνηθέν τίμημα των 350 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων (DM) δεν καταβλήθηκε τοις μετρητοίς, αλλά με έκδοση νέων μετοχών της BV. Οι πραγματοποιηθείσες συναλλαγές είναι οι εξής:

— στις 17 Οκτωβρίου 1991: η γενική συνέλευση των μετόχων της BV αποφασίζει την αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου με έκδοση νέων μετοχών·

— στις 21 Νοεμβρίου 1991: το ομόσπονδο κράτος της Βρέμης παρέχει στην Hibeg, ανώνυμη εταιρία ιδιοκτησίας του ομόσπονδου κράτους της Βρέμης, εγγύηση ύψους 126 εκατομμυρίων DM·

— στις 26 Νοεμβρίου 1991: ανταλλαγή μεταξύ Krupp και BV· η BV εκχωρεί στην Krupp 2,8 εκατομμύρια νέες μετοχές BV (συνολικής αξίας, κατά την BV, 350 εκατομμυρίων DM, ήτοι 125 DM ανά μετοχή) προς απόκτηση του 74,9 % του κεφαλαίου της KAE·

— στις 26 Νοεμβρίου 1991: οι Krupp και Hibeg ιδρύουν από κοινού μια εταιρία αστικού δικαίου (Gesellschaft bürgerlichen Rechts, στο εξής: GbR)·

— στις 31 Δεκεμβρίου 1991: οι Krupp και Hibeg εισφέρουν τις συμφωνηθείσες συμμετοχές τους στο κεφάλαιο της GbR. Η Krupp εισφέρει 2,8 εκατομμύρια μετοχές της BV και η Hibeg 350 εκατομμύρια DM τοις μετρητοίς, που χρηματοδοτήθηκαν με τραπεζική πίστωση·

— στις 31 Δεκεμβρίου 1991: βάσει της συστατικής πράξεως της GbR, η τελευταία χορηγεί στην Krupp προκαταβολή 350 εκατομμυρίων DM. Η Hibeg αποκτά αμετακλήτως το δικαίωμα να πωλεί τις μετοχές BV σε τρίτους, στην ελάχιστη τιμή των 125 DM ανά μετοχή. Με την πώληση κάθε μετοχής μειώνεται η συμμετοχή των δύο εταίρων στην GbR, δεδομένου ότι η πώληση συνιστά συγχρόνως μείωση του εναπομένοντος υπολοίπου της χορηγηθείσας στην Krupp προκαταβολής και εξόφληση της χορηγηθείσας από την Hibeg πιστώσεως·

— στις 28 Φεβρουαρίου 1994 το ενωρίτερο και στις 31 Δεκεμβρίου 1994 το αργότερο, πρέπει να επέλθει η λύση της GbR. Οι απομένουσες μετοχές της BV μεταβιβάζονται στην Hibeg, ενώ η Krupp κρατεί το υπόλοιπο της προκαταβολής. Η Hibeg έχει τη δυνατότητα, όπως συμφωνήθηκε με τις τράπεζες που της χορήγησαν την πίστωση, να εξοφλήσει μέρος της πιστώσεως, κατά τη λήξη της προθεσμίας αποπληρωμής, πωλώντας μετοχές της BV στις ίδιες αυτές τράπεζες προς 80 DM ανά μετοχή.

9 Ως εκ τούτου, κατά την προσβαλλόμενη πράξη, η BV αγόρασε το 74,9 % του κεφαλαίου της KAE μεταβιβάζοντας στην Krupp 2,8 εκατομμύρια μετοχές BV. Μέσω της GbR, η Krupp αντάλλαξε τις μετοχές αυτές με την Hibeg και έλαβε 350 εκατομμύρια DM. Κατά τον χρόνο των συναλλαγών, οι μετοχές της BV ήσαν εισηγμένες στο χρηματιστήριο με τιμή περίπου 80 DM ανά μετοχή, ήτοι η συνολική αξία των 2,8 εκατομμυρίων μετοχών ανερχόταν σε 224 εκατομμύρια DM. Το ομόσπονδο κράτος της Βρέμης παρέσχε την υποστήριξή του στην Hibeg προσφέροντας εγγύηση 126 εκατομμυρίων DM, δηλαδή τη διαφορά μεταξύ του συμφωνηθέντος τιμήματος αγοράς της KAE και της αξίας των μετοχών στην αγορά, καθιστώντας έτσι δυνατή την πώληση της KAE στην BV, όπως είχε προβλεφθεί αρχικά.

10 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η εγγύηση αυτή εκ μέρους του ομόσπονδου κράτους της Βρέμης συνιστά ενίσχυση υπέρ της BV βάσει των ακολούθων σκέψεων.

11 Η μέση τιμή των μετοχών BV τον Νοέμβριο-Δεκέμβριο 1991, κατά τον χρόνο που πραγματοποιήθηκαν οι κύριες συναλλαγές, ανερχόταν περίπου σε 80 DM ανά μετοχή (84,90 DM τον Νοέμβριο και 75,40 DM τον Δεκέμβριο). Ως αντικατοπτρίζουσα την κατάσταση της ίδιας της εταιρίας, στο πλαίσιο της συνολικής εθνικής και διεθνούς εξελίξεως, η τιμή των μετοχών στη χρηματιστηριακή αγορά είναι το μόνο στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη. Εν προκειμένω, στην τιμή αυτή των 80 DM λαμβάνονται ήδη υπόψη οι πτωτικές συνέπειες που συνεπάγεται κανονικά η έκδοση νέων μετοχών. Έτσι, αυτή θα ήταν η ανωτάτη τιμή που μπορούσε να ζητηθεί σε περίπτωση εκδόσεως νέων μετοχών BV για το κοινό. Αυτό επιρρωννύεται από το γεγονός ότι οι τράπεζες ήσαν διατεθειμένες να δεχθούν τις μη πωληθείσες μετοχές κατά τη λήξη της προθεσμίας αποπληρωμής της πιστώσεως στην τιμή των 80 DM ανά μετοχή, καθώς και από το γεγονός ότι, από του τέλους του 1991 έως τον Φεβρουάριο του 1993, η τιμή των μετοχών BV κυμάνθηκε γύρω στα 80 DM.

12 Κατά συνέπεια, σύμφωνα με την προσβαλλόμενη πράξη, η Hibeg, της οποίας το κεφάλαιο κατείχε κατά 100% το ομόσπονδο κράτος της Βρέμης και η οποία μπορεί έτσι να θεωρηθεί ως δημόσια επιχείρηση, είχε τη δυνατότητα να λάβει την τραπεζική πίστωση και να ανταλλάξει 350 εκατομμύρια DM έναντι των νέων μετοχών της BV μέσω της GbR μόνον διότι το ομόσπονδο κράτος της Βρέμης κάλυψε τον κίνδυνο με εγγύηση των 126 εκατομμυρίων DM. Το ποσό αυτό αντιστοιχούσε ακριβώς στη διαφορά μεταξύ των 350 εκατομμυρίων DM (συνολικό ποσό της πιστώσεως) και των 224 εκατομμυρίων DM (αξία των μετοχών με βάση τη διαμορφωθείσα στην αγορά τιμή των 80 DM ανά μετοχή).

13 Όσον αφορά το ύψος της ενισχύσεως, η Επιτροπή συνάγει το συμπέρασμα, με την προσβαλλόμενη πράξη, ότι η διαφορά μεταξύ των 350 εκατομμυρίων DM που καταβλήθηκαν για την KAE και της αξίας των 224 εκατομμυρίων DM των νέων μετοχών BV, δηλαδή 126 εκατομμύρια DM, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από λόγους εμπορικής φύσεως. Το σύνολο της διαφοράς αυτής, το οποίο είναι ίσο προς τη δοθείσα στην Hibeg συνολική εγγύηση, πρέπει κατά συνέπεια να θεωρηθεί ως ενίσχυση.

14 Ως προς τον λαβόντα την ενίσχυση, στην προσβαλλόμενη πράξη εκτίθεται ότι, κατά την κίνηση της διαδικασίας εξετάσεως που προβλέπει το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης, δεν κατέστη δυνατό να εξακριβωθεί η ταυτότητά του. Το ζήτημα αυτό εξαρτάται από το επίπεδο στο οποίο θα εκτιμηθεί η πραγματική εμπορική τιμή της KAE, όπως διαμορφώνεται στην αγορά. Αν η αξία του 74,9 % του κεφαλαίου της KAE ήταν μόνον 224 εκατομμύρια DM, το σύνολο της ενισχύσεως χορηγήθηκε στην Krupp. Αν η αξία αυτή αντιστοιχούσε σε 350 εκατομμύρια DM, το σύνολο της ενισχύσεως χορηγήθηκε στην BV μέσω της Hibeg, ώστε η BV να έχει τη δυνατότητα να αποκτήσει το 74,9 % του κεφαλαίου της KAE. Αν η πραγματική αξία, όπως διαμορφώνεται στην αγορά, του 74,9 % του κεφαλαίου της KAE είναι μεταξύ αυτών των δύο τιμών, η ενίσχυση κατανεμήθηκε, κατά συνέπεια, μεταξύ της BV και της Krupp. Κατά το πέρας της διαδικασίας εξετάσεως, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα 350 εκατομμύρια DM αντιπροσώπευαν την πραγματική αγοραία αξία του 74,9 % του κεφαλαίου της KAE, οπότε ο τελικός αποδέκτης της ενισχύσεως ήταν η BV. Πράγματι, δεδομένου ότι ο σκοπός όλων αυτών των πράξεων ήταν η διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων της BV με την εξαγορά της KAE, έστω και αν η Hibeg κατέβαλε το τίμημα τοις μετρητοίς απευθείας στην Krupp, στο πλαίσιο της GbR, στην πραγματικότητα η BV βελτίωσε την οικονομική της κατάσταση χάρη στη σε μετρητά εισφορά της Hibeg και την εγγύηση του δημοσίου.

15 Εν συνεχεία, η Επιτροπή έκρινε, με την προσβαλλόμενη πράξη, ότι η επίδικη εγγύηση δεν ήταν σύμφωνη προς τις προϋποθέσεις που προβλέπουν οι οδηγίες περί εγγυήσεως του ομόσπονδου κράτους της Βρέμης, τις οποίες η Επιτροπή είχε εγκρίνει στις 28 Οκτωβρίου 1991. Πρώτον, οι οδηγίες αυτές προέβλεπαν κατ' αρχήν εγγύηση σε περίπτωση μη καταβολής, ενώ η επίδικη εγγύηση ήταν εγγύηση αυτοφειλέτη. Συναφώς, η Επιτροπή, με την προσβαλλόμενη πράξη, δεν δέχθηκε την άποψη της Γερμανικής Κυβερνήσεως ότι, αφενός, η διατύπωση «κατ' αρχήν», που χρησιμοποιείται στις οδηγίες, επέτρεπε επίσης τις εγγυήσεις αυτοφειλέτη και, αφετέρου, δεδομένου ότι η Hibeg ανήκε στο δημόσιο, η εγγύηση για μη καταβολή δεν θα ήταν σκόπιμη από οικονομική άποψη. Δεύτερον, κατά την Επιτροπή, οι οδηγίες απαιτούσαν την ενεχυρίαση τίτλων και την καταβολή προμήθειας 0,5 % του ύψους της εγγυήσεως κατά τη σύσταση και 0,5 % ετησίως· εν προκειμένω, η Hibeg δεν ζήτησε ούτε την παροχή ασφαλείας ούτε προμήθεια. Τέλος, δεν θα μπορούσε να γίνει δεκτό, βάσει των γνωστοποιηθέντων στοιχείων, ότι υπήρχε εύλογη σχέση μεταξύ του προϊόντος της επενδύσεως που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της GbR και των αναγκαίων κεφαλαίων για την εξυπηρέτηση του δανείου, όπως απαιτούσε το καθεστώς εγγυήσεως.

16 Δεδομένου ότι η επίδικη εγγύηση δεν ήταν σύμφωνη προς το εγκεκριμένο καθεστώς για το ομόσπονδο κράτος της Βρέμης, η Γερμανική Κυβέρνηση όφειλε, κατά την Επιτροπή, να κοινοποιήσει προηγουμένως στην Επιτροπή τη δοθείσα εγγύηση, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Όμως, η Γερμανική Κυβέρνηση κοινοποίησε την ενίσχυση αφού είχε δοθεί η εγγύηση, αφού η Krupp είχε πωλήσει και η BV είχε αγοράσει το 74,9 % του κεφαλαίου της KAE, οι δε Hibeg και Krupp είχαν δημιουργήσει την GbR. Κατά συνέπεια, η εν λόγω διάταξη της Συνθήκης παραβιάστηκε. Επομένως, η ενίσχυση πρέπει να θεωρείται παράνομη από την ημέρα χορηγήσεώς της.

17 Προκειμένου να εξετασθεί το ζήτημα αν η ενίσχυση για την οποία γίνεται λόγος νόθευε τον ανταγωνισμό και επηρέαζε το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, κατά την έννοια του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η Επιτροπή εξέτασε, με την προσβαλλόμενη πράξη, τον τομέα στον οποίο η KAE ασκούσε τις δραστηριότητές της. Διαπίστωσε ότι οι δραστηριότητες αυτές ήσαν επικεντρωμένες στις ηλεκτρονικές συσκευές για τη ναυτιλία και

την άμυνα (συστήματα ηχητικού εντοπισμού, επεξεργασία σημάτων και δεδομένων), υπήρχε εντός της Κοινότητας ανταγωνισμός μεταξύ παραγωγών σ' αυτούς τους τομείς και μεταξύ των κρατών μελών υφίστατο εμπόριο των προϊόντων αυτών. Στην προσβαλλόμενη πράξη παρατίθενται στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις εξαγωγές της KAE σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών της και συνάγεται ότι η επίδικη ενίσχυση επηρέαζε το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο και νόθευε τον ανταγωνισμό μεταξύ των παραγωγών ηλεκτρονικών συσκευών για τη ναυτιλία και την άμυνα.

18 Τέλος, η Επιτροπή εξέτασε τις δυνατότητες εφαρμογής των παρεκκλίσεων του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Συναφώς, θεώρησε ότι η επίδικη παρέμβαση δεν είχε ως σκοπό να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής στην οποία το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στην οποία επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση (άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο α'), ούτε είχε ως σκοπό να προωθήσει σημαντικά σχέδια κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή να αντιμετωπίσει μια σοβαρή διαταραχή της γερμανικής οικονομίας (άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο β') και, τέλος, η εν λόγω παρέμβαση δεν είχε ως δικαιολογητικό λόγο, από κοινοτική άποψη, την ανάπτυξη συγκεκριμένου οικονομικού κλάδου και δεν ήταν ενταγμένη σε εγκεκριμένο περιφερειακό πρόγραμμα, αλλά συνιστούσε επενδυτική ενίσχυση αποβλέπουσα στο να βοηθήσει την BV να εξαγοράσει υφιστάμενη ήδη επιχείρηση (την KAE) και όχι να δημιουργήσει νέες παραγωγικές μονάδες ή θέσεις εργασίας (άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ').

19 Κατά συνέπεια, το άρθρο 1, παράγραφος 1, της προσβαλλόμενης πράξεως ορίζει ότι η ενίσχυση υπέρ της BV, συνολικού ύψους 126 εκατομμυρίων DM, είναι παράνομη και ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά· η παράγραφος 2 ορίζει ότι η ενίσχυση υπέρ της Hibeg, που χορήγησε το ομόσπονδο κράτος της Βρέμης υπό μορφήν εγγυήσεως ύψους 126 εκατομμυρίων DM, είναι επίσης παράνομη και ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

20 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, υποχρεώνει εν συνεχεία την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας να ενεργήσει έτσι ώστε η χορηγηθείσα στην BV ενίσχυση να επιστραφεί εξ ολοκλήρου και να καταβληθεί στη Hibeg εντός προθεσμίας δύο μηνών από της κοινοποιήσεως της προσβαλλόμενης πράξεως, σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις του εθνικού δικαίου. Με την παράγραφο 2, υποχρεώνεται η Γερμανία να ακυρώσει την εγγύηση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, παράγραφος 2, εντός της ίδιας προθεσμίας των δύο μηνών.

Οι λόγοι ακυρώσεως που προέβαλαν οι προσφεύγουσες

21 Προς στήριξη των αιτημάτων τους περί ακυρώσεως, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι κάθε κεφάλαιο της προσβαλλόμενης πράξεως πάσχει από έλλειψη αιτιολογίας. Επιπλέον, επικαλούνται λόγους που αντλούν από την παράβαση των κανόνων της Συνθήκης στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, την προσβολή των δικαιωμάτων υπερασπίσεως, την παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αρχής της αναλογικότητας, καθώς και την εσφαλμένη ερμηνεία των οδηγιών εγγυοδοσίας του ομόσπονδου κράτους της Βρέμης.

22 Επιβάλλεται να εξετασθεί, πρωτίστως, ο λόγος ακυρώσεως που αφορά την ανεπαρκή αιτιολογία κάθε κεφαλαίου της προσβαλλόμενης πράξεως, διότι μόνον αν η πράξη είναι επαρκώς αιτιολογημένη μπορεί να εξετασθεί το βάσιμο των λοιπών προβαλλομένων λόγων ακυρώσεως. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, η αιτιολογία μιας βλαπτικής αποφάσεως πρέπει να δίνει τη δυνατότητα στο Δικαστήριο να ασκεί τον έλεγχο νομιμότητας και να παρέχει στον ενδιαφερόμενο τα στοιχεία που του είναι αναγκαία προκειμένου να κρίνει αν η απόφαση είναι βάσιμη ή όχι.

Επί της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης πράξεως

Ως προς την αξία των νέων μετοχών BV

23 Το ζήτημα αν η επίδικη παρέμβαση συνιστά ενίσχυση εξαρτάται, σε πρώτη φάση, από την απάντηση στο ερώτημα αν η συνολική αξία των νέων μετοχών BV αντιστοιχεί στην αξία του 74,9 % του εταιρικού κεφαλαίου της ΚΑΕ, το οποίο απέκτησε η BV. Αν οι δύο αξίες αντιστοιχούν, αυτός ο χαρακτηρισμός εκπίπτει. Αντιθέτως, αν η συνολική αξία των νέων μετοχών BV είναι μικρότερη από την αξία του 74,9 % του κεφαλαίου της ΚΑΕ, επιβάλλεται, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, σε δεύτερη φάση, να τεθεί το ερώτημα, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις και όλα τα ασκούντα επιρροή στοιχεία,

ποια συμπεριφορά θα είχε ένας ιδιώτης επενδυτής που επιδιώκει μια διαρθρωτική πολιτική, συνολική ή κλαδική, με γνώμονα προοπτικές μακροπρόθεσμης αποδοτικότητας (απόφαση της 21ης Μαρτίου 1991, C-305/89, Ιταλία κατά Επιτροπής, γνωστή ως «Alfa Romeo», Συλλογή 1991, σ. I-1603).

24 Όσον αφορά την πρώτη φάση, οι διάδικοι δεν συμφωνούν, πρώτον, ως προς την καταλληλότητα της στιγμής για τη σύγκριση των δύο αξιών και, δεύτερον, ως προς τα στοιχεία και τις περιστάσεις που πρέπει να ληφθούν ως κριτήρια εκτιμήσεως.

25 Επιβάλλεται συναφώς να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από τον φάκελο, οι συνομιλίες που είχαν αρχίσει στις αρχές του 1991 μεταξύ Krupp και BV σχετικά με την απόκτηση από τη δεύτερη μέρους του εταιρικού κεφαλαίου της KAE κατέληξαν, στις 12 Ιουλίου 1991, στην υπογραφή ενός memorandum of understanding (πρωτοκόλλου συμφωνίας, στο εξής: πρωτόκολλο). Το πρωτόκολλο αυτό, το οποίο θα παρήγε τα αποτελέσματά του μόνον μετά την επικύρωσή του από τα εποπτικά όργανα των μερών, προέβλεπε την αύξηση του κεφαλαίου της BV κατά 2,8 εκατομμύρια νέες μετοχές στον κομιστή, τις οποίες έπρεπε να αναλάβει η Krupp. Σε αντάλλαγμα της αποκτήσεως των μετοχών αυτών, η εταιρία αυτή έπρεπε να εκχωρήσει στην BV ποσοστό 74,9 % της συμμετοχής της στο κεφάλαιο της KAE. Τα δύο συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας αποτίμησαν τις αντίστοιχες εισφορές τους σε 350 εκατομμύρια DM, πράγμα που σημαίνει, για τις νέες μετοχές BV, τιμή 125 DM ανά μετοχή. Η εισφορά της Krupp έπρεπε να ολοκληρωθεί την 1η Ιουλίου 1991.

26 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι το αποφασιστικό στοιχείο προς εκτίμηση των νέων μετοχών BV είναι η συναφθείσα στις 12 Ιουλίου 1991 συμφωνία μεταξύ Krupp και BV, όπως περιλαμβάνεται στο πρωτόκολλο. Η ημερομηνία αυτή είναι η πρόσφορη στιγμή για την αποτίμηση, εφόσον η συμφωνία δεσμεύει τα μέρη όσον αφορά τα διάφορα συμφωνηθέντα στοιχεία και ειδικότερα την αποτίμηση της εισφοράς κάθε εταιρίας. Κατά την ημερομηνία αυτή, όμως, η εισφορά της Krupp, όπως και η εισφορά της BV, είχε αποτιμηθεί σε 350 εκατομμύρια DM.

27 Εξάλλου, για την αποτίμηση των νέων μετοχών BV, τα συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας είχαν λάβει υπόψη όχι μόνον την τιμή των μετοχών στο χρηματιστήριο κατά τη στιγμή αυτή, η οποία ανερχόταν σε 101,20 DM, αλλά

και άλλα στοιχεία που αφορούν την πραγματική αξία της BV, όπως η εξέλιξη των πρόσφατων διακυμάνσεων των μετοχών BV στο χρηματιστήριο, η υπεραξία που προέκυψε από το πακέτο των 2,8 εκατομμυρίων μετοχών, που αντιπροσωπεύει 19,13 % του κεφαλαίου της BV μετά την αύξησή του, και το ευεργετικό αποτέλεσμα που είχε επί της αξίας των μετοχών η συνένωση της KAE, υπό τη διεύθυνση της BV, με την επιχείρηση Systemtechnik Nord GmbH (στο εξής: STN), θυγατρική της BV η οποία ασκούσε δραστηριότητες στον ίδιο τομέα με την KAE.

28 Η Επιτροπή θεωρεί, αντιθέτως, ότι η μόνη παράμετρος που πρέπει να ληφθεί υπόψη εν προκειμένω είναι η αξία των μετοχών BV στο χρηματιστήριο. Πράγματι, η αξία των μετοχών καθορίζεται από την αγορά και η αγορά των μετοχών είναι το χρηματιστήριο. Επομένως, η τιμή στο χρηματιστήριο συνιστά το μόνο έγκυρο κριτήριο για τον καθορισμό της πραγματικής αξίας μιας μετοχής. Η τιμή αυτή αντικατοπτρίζει επίσης τους φόβους και τις μελλοντικές προσδοκίες της αγοράς.

29 Όσον αφορά τη στιγμή που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την αποτίμηση, η Επιτροπή θεωρεί ότι η στιγμή αυτή περιλαμβάνεται στην περίοδο της επίδικης εγγυήσεως, δηλαδή τέλος Νοεμβρίου-αρχές Δεκεμβρίου 1991. Κατά την περίοδο αυτή, η τιμή των μετοχών BV κυμαινόταν γύρω στα 80 DM.

30 Επιβάλλεται να παρατηρηθεί πρώτον ότι, αν η Επιτροπή θεώρησε ότι η κατάλληλη στιγμή για την επίμαχη αποτίμηση είναι εκείνη κατά την οποία το ομόσπονδο κράτος της Βρέμης αποφάσισε να χορηγήσει την εν λόγω εγγύηση, αυτό προφανώς οφείλεται στο ότι η αρμόδια αρχή προέβη κατά τον χρόνο αυτό στην τελική εκτίμηση των στοιχείων και περιστάσεων που την οδήγησαν στη χορήγηση της εγγυήσεως. Επί του σημείου αυτού, η αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξεως είναι επαρκής.

31 Δεύτερον, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως (βλ., ιδίως, απόφαση της 13ης Μαρτίου 1985, 296/82 και 318/82, Κάτω Χώρες και Leeuwarder Papierwarenfabriek κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 809, σκέψη 19).

32 Επομένως, η Επιτροπή όφειλε εν προκειμένω να λάβει υπόψη όλες τις περιστάσεις και όλα τα στοιχεία που ασκούν επιρροή στην προκειμένη περίπτωση.

33 Στην προκειμένη περίπτωση, εκτός της τιμής των μετοχών BV στο χρηματιστήριο, τέτοια στοιχεία μπορούσαν ευλόγως να είναι η εξέλιξη των τιμών αυτών κατά το παρελθόν, η συμφωνία της 12ης Ιουλίου 1991, η πραγματική αξία της επιχειρήσεως BV, η υπεραξία που προέκυπτε ενδεχομένως από το πακέτο των 2,8 εκατομμυρίων μετοχών, η δυναμική της συνεργίας λόγω της συγχωνεύσεως της KAE και της STN σε συνάρτηση με την κατάσταση της οικείας αγοράς, οι εμπιστευτικές πληροφορίες που είχαν τα μέρη της συμφωνίας σχετικά με την οικεία αγορά και την κατάσταση των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων και η πρόβλεψη ως προς την εξέλιξη της τιμής των μετοχών BV, αν ληφθεί ιδίως υπόψη η κατάσταση της αγοράς στην οποία η επιχείρηση ασκεί τις δραστηριότητές της.

34 Επιβάλλεται συναφώς να παρατηρηθεί ότι, στις 12 Ιουλίου 1991, η χρηματιστηριακή τιμή των μετοχών BV ανερχόταν σε 101,20 DM, κυμαινόταν γύρω στα 100 DM τον Οκτώβριο του 1993 και μάλιστα έφθασε στα 106 DM τον Ιανουάριο του 1994. Εξάλλου, οι προσφεύγουσες επικαλούνται, χωρίς να αντικρούονται, την περίπτωση μιας επιχειρήσεως από τις μετοχές της οποίας αγοράσθηκε ένα σημαντικό πακέτο σε τιμή σημαντικά υψηλότερη από την τιμή τους στο χρηματιστήριο.

35 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή ουδόλως θεμελιώνει την απόφασή της σε λόγους που αντλεί από την ανάλυση, έστω και κατά προσέγγιση, των προαναφερομένων παραμέτρων και, ειδικότερα, δεν εξετάζει το ζήτημα αν η αποτίμηση των 2,8 εκατομμυρίων νέων μετοχών BV σε 350 εκατομμύρια DM, πραγματοποιηθείσα στις 12 Ιουλίου 1991 από την Krupp και BV — επιχειρήσεις οι οποίες δεν έχουν κανέναν νομικό ή οικονομικό δεσμό — έπρεπε να θεωρηθεί ως υπερβολική, ενόψει των προαναφερομένων παραμέτρων και σε συνάρτηση του κριτηρίου ενός σημαντικού ιδιώτη επενδυτή, με γνώμονα προοπτικές μακροπρόθεσμης αποδοτικότητας, ή αν έπρεπε να θεωρηθεί ως πλασματική, ενόψει των διαβεβαιώσεων που ενδεχομένως έλαβε η Krupp όσον αφορά την καταβολή του ποσού αυτού μέσω της συστάσεως μιας εταιρίας αστικού δικαίου ή με τη χορήγηση εγγυήσεως εκ μέρους του ομόσπονδου κράτους της Βρέμης. Εν πάση περιπτώσει, δεν αποδείχθηκε ότι δόθηκαν τέτοιες διαβεβαιώσεις.

36 Αντί να εκτιμήσει όλες αυτές τις παραμέτρους, η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη πράξη αρκέστηκε να θεωρήσει χωρίς επαρκή εξήγηση ότι η τιμή στο χρηματιστήριο συνιστά το μόνο καθοριστικό στοιχείο προς αποτίμηση των μετοχών. Η άποψη αυτή είναι πολύ τυπολατρική, ανελαστική και περιοριστική. Η απόλυτη και ανεπιφύλακτη εφαρμογή του κριτηρίου αυτού, με αποκλεισμό κάθε άλλου στοιχείου, συνεπάγεται έναν αυτοματισμό ο οποίος δυσχερώς συμβιβάζεται με το σύστημα της οικονομίας της αγοράς και τις οικονομικές επιλογές στις οποίες, όπως εν προκειμένω, προβαίνουν επιχειρήσεις σημαντικού μεγέθους και με γνώμονα προοπτικές μακροπρόθεσμης αποδοτικότητας.

37 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, επί του σημείου αυτού, η προσβαλλόμενη πράξη είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη.

38 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη πράξη πρέπει να ακυρωθεί στο σύνολό της λόγω ελλείψεως επαρκούς αιτιολογίας.

39 Ωστόσο, το Δικαστήριο θα προβεί στην εξέταση των λοιπών λόγων ακυρώσεως που αφορούν την αιτιολογία άλλων σημείων της προσβαλλόμενης πράξεως.

Ως προς την οδηγία 90/684/ΕΟΚ του Συμβουλίου

40 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι, ακόμη και αν η επίδικη παρέμβαση έπρεπε να θεωρηθεί ως ενίσχυση, στην Επιτροπή εναπέκειτο να εξετάσει αν η ενίσχυση αυτή συμβιβαζόταν προς τις διατάξεις της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1990, σχετικά με τις ενισχύσεις στις ναυπηγικές εργασίες (ΕΕ L 380, σ. 27, στο εξής: έβδομη οδηγία), και ειδικότερα τα άρθρα της 5 και 6, παράγραφος 3.

41 Συγκεκριμένα, κατά τις προσφεύγουσες, η BV είναι ναυπηγική επιχείρηση. Οι κύριες δραστηριότητές της εμπίπτουν στη ναυπηγική βιομηχανία κατά ποσοστό 64,4 % του συνολικού κύκλου εργασιών για το έτος 1991· εξάλλου, οι σύγχρονες ναυπηγικές εργασίες αφορούν τη ναυπήγηση ενός «πλοίου-συστήματος» που αρχίζει με τη συναρμολόγηση των μεταλλικών τμημάτων και τελειώνει με την εγκατάσταση των ηλεκτρονικών συστημάτων, η δε έβδομη οδηγία δεν περιορίζεται στις υπό στενή έννοια ναυπηγικές εργασίες.

42 Κατά τη διαδικασία εξετάσεως της επίδικης παρεμβάσεως, η άποψη αυτή αναπτύχθηκε επανειλημμένως στην Επιτροπή, η οποία δεν την δέχθηκε, χωρίς να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους θεωρούσε ότι η παρούσα περίπτωση δεν εμπίπτει στην έβδομη οδηγία.

43 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι, όπως προκύπτει από την έκθεση δραστηριοτήτων της BV για το οικονομικό έτος 1991, το συνολικό μερίδιο των ναυπηγικών εργασιών στο σύνολο των αποτελεσμάτων του ομίλου BV κατά το 1991 ανήλθε στο 42,4 %. Επομένως, δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι η BV ασκούσε κυρίως τις δραστηριότητές της στον τομέα των ναυπηγικών εργασιών. Εξάλλου, οι προϋποθέσεις εφαρμογής των άρθρων 5 και 6, παράγραφος 3, της έβδομης οδηγίας δεν συντρέχουν εν προκειμένω. Κατά συνέπεια, η αιτιολογία της αποφάσεώς της δεν έπρεπε να αναφέρεται σε διατάξεις οι οποίες δεν ασκούν επιρροή ούτε τυγχάνουν εφαρμογής.

44 Παρατηρείται συναφώς ότι η επιχείρηση Bremer Vulkan Verbund AG, ένα από τα σημαντικότερα ναυπηγεία της Κοινότητας, είναι κοινώς γνωστή ως επιχείρηση οι δραστηριότητες της οποίας στρέφονται προς τις ναυπηγικές εργασίες.

45 Το άρθρο 5 της έβδομης οδηγίας, που φέρει τον τίτλο «Λοιπές ενισχύσεις λειτουργίας», ορίζει ότι οι ενισχύσεις που προορίζονται να διευκολύνουν την εξακολούθηση της λειτουργίας των επιχειρήσεων ναυπηγήσεως και μετατροπής σκαφών είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι δεν αντιβαίνουν προς την κοινή αγορά υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Εξάλλου, το άρθρο 6, το οποίο περιλαμ-

βάνεται στο κεφάλαιο ΙΙΙ, «Ενισχύσεις αναδιάρθρωσης», και φέρει τον τίτλο «Ενισχύσεις των επενδύσεων», ορίζει στην παράγραφο 3 ότι οι ενισχύσεις των επενδύσεων μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν αντιβαίνουν προς την κοινή αγορά εφόσον, ιδίως, το ποσό και η ένταση των ενισχύσεων αυτών δικαιολογούνται από την έκταση των προσπαθειών αναδιαρθρώσεως που σχεδιάζεται να καταβληθούν.

46 Επομένως, αν οι προϋποθέσεις αυτές συνέτρεχαν, η ενίσχυση που θα χορηγούνταν στην BV μπορούσε να θεωρηθεί ότι συμβιβάζεται προς την κοινή αγορά.

47 Ενόψει των προαναφερθέντων, στην Επιτροπή εναπέκειτο να διευκρινίσει με την προσβαλλόμενη πράξη τις δραστηριότητες οι οποίες πρέπει σήμερα να θεωρούνται ως εμπίπτουσες στις ναυπηγικές εργασίες, τις επιχειρήσεις οι οποίες πρέπει να θεωρούνται ως ανήκουσες στον τομέα αυτόν και τους λόγους για τους οποίους η BV έπρεπε να αποκλειστεί. Στην Επιτροπή εναπέκειτο επίσης να διασαφηνίσει με την απόφασή της τους λόγους που την οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι οι εν λόγω διατάξεις της έβδομης οδηγίας δεν είχαν εν προκειμένω εφαρμογή.

48 Δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη πράξη δεν περιέχει καμία αιτιολογία ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής της έβδομης οδηγίας, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι πάσχει από έλλειψη πλήρους αιτιολογίας. Εξάλλου, η πλημμέλεια αυτή δεν είναι δυνατό να αναπληρωθεί από τις εξηγήσεις και τους ισχυρισμούς που ανέπτυξε συναφώς η Επιτροπή ενώπιον του Δικαστηρίου.

Ως προς τη νόθευση του ανταγωνισμού και τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών

49 Προκειμένου να εξετάσει αν η ενίσχυση προς την BV νοθεύει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο κατά το άρθρο 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η Επιτροπή κάνει μνεία, με την προσβαλλό-

μενη πράξη, του τομέα δραστηριοτήτων της ΚΑΕ. Διαπιστώνει ότι οι δραστηριότητες αυτές επικεντρώνονται στους τομείς των ηλεκτρονικών συσκευών για τη ναυτιλία και την άμυνα (συστήματα ηχητικού εντοπισμού, επεξεργασίας σημάτων και δεδομένων), ότι υπάρχει εντός της Κοινότητας ανταγωνισμός μεταξύ των παραγωγών στους τομείς αυτούς και ότι τα προϊόντα αυτά αποτελούν αντικείμενο εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών.

50 Επιπλέον, στην προσβαλλόμενη πράξη η Επιτροπή κάνει μνεία του όγκου των εξαγωγών της ΚΑΕ προς τα άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών (45 εκατομμύρια DM επί 689 εκατομμυρίων DM το 1991), παραθέτει ορισμένους αριθμούς σχετικούς με τις εισαγωγές, από τα κράτη μέλη, προϊόντων κοινοτικής προελεύσεως που εμπίπτουν στις τρεις δασμολογικές κλάσεις και καταλήγει ότι η επίδικη ενίσχυση επηρεάζει το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο και νοθεύει τον ανταγωνισμό μεταξύ των παραγωγών ηλεκτρονικών συσκευών για τη ναυτιλία και την άμυνα.

51 Συναφώς, παρατηρείται ότι, πρώτον, έστω και αν υποτεθεί ότι η Επιτροπή ορθώς περιορίστηκε στην εξέταση της καταστάσεως της ΚΑΕ προκειμένου να εκτιμήσει το συμβιβαστό προς την κοινή αγορά της ενισχύσεως προς την BV, οι εκτιμήσεις και τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην προσβαλλόμενη πράξη δεν συνιστούν επαρκείς λόγους προς στήριξη των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξε η Επιτροπή.

52 Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, μολονότι το γεγονός ότι μια επιχείρηση πραγματοποιεί σχετικά μικρό κύκλο εργασιών εντός της Κοινότητας δεν είναι ικανό να αποκλείσει a priori τον χαρακτήρα ενισχύσεως μιας κρατικής παρεμβάσεως υπέρ της επιχειρήσεως (απόφαση της 21ης Μαρτίου 1990, C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, γνωστή ως «Tubemeuse», Συλλογή 1990, σ. I-959, σκέψη 43) και μολονότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι μεν δυνατόν να προκύπτει, από τις ίδιες τις συνθήκες υπό τις οποίες χορηγήθηκε η ενίσχυση, ότι αυτή είναι ικανή να επηρεάσει το μεταξύ κρατών μελών εμπόριο και να

νοθεύσει ή να απειλήσει να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, παρ' όλ' αυτά, η Επιτροπή οφείλει τουλάχιστον να αναφέρει τις συνθήκες αυτές στις αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεώς της (προαναφερθείσα απόφαση Κάτω Χώρες και Leeuwarder Papierwarenfabriek κατά Επιτροπής, σκέψη 24).

53 Εν προκειμένω, η προσβαλλόμενη πράξη δεν περιέχει την παραμικρή ένδειξη σχετικά με την κατάσταση της οικείας αγοράς, το μερίδιο της ΚΑΕ στην αγορά αυτή και τη θέση των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων. Όσον αφορά τα ρεύματα του εμπορίου για τα οικεία προϊόντα μεταξύ των κρατών μελών, η Επιτροπή αρκείται στο να παραθέσει τις εισαγωγές των κρατών μελών σχετικά με τα προϊόντα που εμπίπτουν στις τρεις δασμολογικές κλάσεις, χωρίς να προσδιορίζει το μερίδιο της ΚΑΕ στις εισαγωγές αυτές.

54 Δεύτερον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή, χωρίς να αιτιολογήσει την απόφασή της επί του σημείου αυτού, περιορίστηκε στο να εξετάσει την κατάσταση της ΚΑΕ. Όμως, εφόσον η BV κατονομάζεται ως αποδέκτης της φερομένης ενισχύσεως, η Επιτροπή όφειλε να εξετάσει πώς η απόκτηση του 74,9 % του κεφαλαίου της ΚΑΕ θα ενίσχυε την ανταγωνιστική της θέση στους τομείς των ναυπηγικών εργασιών και των ηλεκτρονικών συσκευών για τη ναυτιλία και την άμυνα, ενόψει ιδίως του γεγονότος ότι η BV έλεγχε ήδη την STN, η οποία ασκεί δραστηριότητες στον ίδιο με την ΚΑΕ τομέα, λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως των οικείων αγορών και των ανταγωνιστριών επιχειρήσεων.

55 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, και επί του σημείου αυτού, η προσβαλλόμενη πράξη είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη.

Ως προς την ενίσχυση προς την Hibeg

56 Στο σώμα της προσβαλλόμενης πράξεως, η Hibeg εμφανίζεται κατ' αρχάς ως διαμεσολαβητής μέσω του οποίου διοχετεύθηκε η κρατική ενίσχυση υπέρ της BV, η οποία είναι ο τελικός αποδέκτης. Επομένως, η Hibeg παρενέβη απλώς ως όργανο του ομόσπονδου κράτους της Βρέμης. Στο διατακτικό της προ-

σβαλλόμενης πράξεως, ωστόσο, η Hibeg κατονομάζεται, χωρίς άλλη εξήγηση, ως ανεξάρτητος αποδέκτης μιας χωριστής ενισχύσεως, χορηγηθείσας από το ομόσπονδο κράτος της Βρέμης υπό μορφή εγγυήσεως 126 εκατομμυρίων DM. Η Επιτροπή ουδόλως διασαφηνίζει σε τι συνίσταται το όφελος που θα αντλούσε η Hibeg από την εν λόγω κρατική παρέμβαση.

57 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι, κατά τούτο, ανεπαρκώς αιτιολογημένη.

58 Ενόψει των προεκτεθέντων επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσβαλλόμενη πράξη δεν πληροί, πολλαπλώς, την υποχρέωση αιτιολογήσεως που επιβάλλει το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ. Επομένως, πρέπει να ακυρωθεί λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου, χωρίς να χρειάζεται να εξετασθούν οι λοιποί λόγοι ακυρώσεως που προέβαλαν οι προσφεύγουσες.

Επί των δικαστικών εξόδων

59 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Επειδή η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση 93/412/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 6ης Απριλίου 1993, σχετικά με ενίσχυση που χορήγησαν η Γερμανική Κυβέρνηση στην Hibeg και η Hibeg μέσω της Krupp GmbH στην Bremer Vulkan AG, για να διευκολυνθεί η πώληση της Krupp Atlas Elektronik GmbH από την Krupp GmbH στην Bremer Vulkan AG.

2) Καταδικάζει την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στα δικαστικά έξοδα.

Mancini Κακούρης Kapteyn

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 24 Οκτωβρίου 1996.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο πρόεδρος του έκτου τμήματος

G. F. Mancini